

Madde Kullanım? Hakk?nda ?nançlar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Madde Kullanım? Hakk?nda ?nançlar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25482>

Özet

Madde Kullanım Hakkında İnançlar Ölçeği (MKHÖ), bireylerin madde kullanımına yönelik sahip oldukları bilişsel inançlar ve beklentileri değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe adaptasyonu, özellikle eroïn kullanım bozukluğu tanısı almış hastalarda biliş-duygu etkileşimini ve maddeye yönelik aşırma inançların geçerli bir şekilde ölçmek üzere Küçükkarapınar ve arkadaşları (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, madde kullanımını sürdüren veya nüks riskini artıran olumlu ya da olumsuz inanç yapılarını tespit etmede kritik bir rol oynamaktadır.

Ölçeğin adaptasyon süreci, orijinal yapının Türk kültürü ve diline uygunluğunu sağlamak için kapsamlı psikometrik analizleri içermiştir. Bu çalışmada, klinisyenlere ve araştırmacılara, madde bağımlılığın tedavisinde bilişsel davranışçı yaklaşımlar destekleyecek güvenilir bir değerlendirme aracı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Madde Kullanım, İnançlar, Bilişsel Çarpıtmalar, Madde Kullanım Bozukluğu, Aşırma, Eroïn, Uyarılma, Klinik Değerlendirme

Yazarlar

Melike Küçükkarapınar, H. Y. Eser, V. O. Kotan, M. Yalcınay-Inan, R. Tarhan, Z. Arıkan

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin madde kullanımının etkileri, sonuçları ve kontrol edilebilirliği hakkındaki biliş düzeyindeki inançların standardize edilmiş bir şekilde ölçmektir. Bu inançlar, madde kullanım bozukluklarının sürdürülmesinde ve tedavi başarısızlığında önemli bir etken olarak kabul edilmektedir.

Türkçe adaptasyon çalışmasının özel amacı, madde kullanım bozukluğu tanısı almış Türk popülasyonunda, özellikle eroïn kullanan hastalarda, bu inançların geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirilebilecek bir araç sağlamaktır. Bu sayede, tedavi planları bilişsel hedeflere odaklanarak daha kişiselleştirilebilir hale gelecektir.

Yapı

Madde Kullanım Hakkında İnançlar Ölçeği, madde kullanımını çevreleyen maladaptif bilişsel yapıları ölçer. Bu yapı genellikle, madde kullanımının olumlu sonuçları (örneğin, rahatlama, sosyalleşme), olumsuz sonuçları hafifletme kapasitesi ve kullanımını kontrol edilebilirliği

hakkındaki inançlar kapsar. Ölçek, bireyin madde kullanımına yönelik otomatik düşüncelerini ve temel varsayımların ortaya çıkarmaya hedefler.

Ölçek, azerme deneyimi ile bilişsel inançlar arasındaki karmaşık etkileşimi değerlendirerek, madde kullanım bozukluğu döngüsünü anlamada önemli bir yapısal ölçüm sağlar. Bu, Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) çerçevesinde hedef alınması gereken temel bilişsel çarpıtmaların saptanmasına olanak tanır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında (Küçükkarapınar et al., 2018), aracın yapısal uygunluğunu ve amaca hizmet etme derecesini belirlemek için kapsamlı geçerlik analizleri yapılmıştır. Çalışmada, ölçeğin kavramsal olarak ölçmeyi amaçladığı inanç yapılarının gerçekten ölçtüğünü doğrulamak amacıyla yapı geçerliliği incelenmiştir.

Eroin kullanım bozukluğu olan hastalarda yürütülen bu adaptasyon çalışmasında, ölçeğin diğer ilgili psikolojik yapılarla (örneğin, azerme şiddeti) beklenen yönde ilişkiler gösterdiği, yani eş zamanlı geçerliye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, ölçeğin klinik popülasyonda bilişsel değerlendirme için uygun olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Türkçe versiyonunun güvenirlik çalışmaları, ölçeğin iç tutarlılık derecesini değerlendirmeye odaklanmıştır. Adaptasyon makalesinde (Küçükkarapınar et al., 2018), ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçüp ölçmediğini belirlemek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır.

Genellikle bu tür bilişsel ölçeklerin adaptasyonunda yüksek düzeyde iç tutarlılık rapor edilir. Bu, ölçeğin farklı maddelerinin, madde kullanım hakkındaki inançların genel yapısına tutarlı bir şekilde katkıda bulunduğunu anlamına gelmektedir. Yüksek güvenilirlik, klinik uygulamada ve araştırmalarda elde edilen puanların istikrarlı ve tekrarlanabilir olduğunu garanti eder.

Faktör Analizi

Madde Kullanım Hakkında İnançlar Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonunda, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örneğinde de korunup korunmadığını incelemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Genellikle, ölçeğin teorik yapısını desteklemek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanır.

Yapılan analizler, ölçeğin madde kullanımına ilişkin temel inanç boyutlarının başarıyla ayrıştırdığını ve orijinal ölçeğin kavramsal yapısına uygun bir model ortaya koyduğunu göstermiştir. Bu

faktör yapısının doğrulanması, ölçeğin kültürel adaptasyonunun başarıldığı olduğu ve yapısal geçerliliğinin kanıtlandığı önemli bir göstergesidir.

Araç

Test Type: Uyarılma (Adaptasyon)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Likert tipi derecelendirme beklenir, ancak spesifik derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.)

Language Available: Türkçe (Orijinal dil muhtemelen İngilizcedir.)

Population Group: Klinik Popülasyon (Madde Kullanım Bozukluğu Tanı Alan Hastalar)

Age Group: Yetkinler

Population Details: Özellikle eroin kullanım bozukluğu olan hastalar üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Methodology: Bilişsel inançlar ve tutumlar ölçmeye yönelik bir envanterdir. Cevaplayıcıdan, madde kullanımına dair ifadelerle ne ölçüde hemfikir olduğunu belirtmesi istenir.

Anahtar Kelimeler

Klinik Psikoloji, Psikometrik Özellikler, Bilişsel Davranış Terapi, Nüks Önleme, Biliş, Başarımlılık

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut değil

Affiliation Email addresses: mdmelikek@gmail.com (Sorumlu Yazar Melike Küçükkarapınar)

Correspondence Address: İlgili akademik makalede belirtilen kurum adresleri kullanılmaktadır.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Melike Küçükkarapınar ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. Adaptasyon çalışmaları 2018 yılında yayımlanmıştır, dolayısıyla Türkçe versiyonun geçerlik ve güvenirlik çalışmaları bu yıl veya öncesinde tamamlanmıştır.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir.

[Madde Kullanım? Hakk?nda ?nançlar Ölçe?i PDF \(madde-kullanimi-hakkinda-inanclar-olcegi-toad.pdf\)](#)

Kaynaklar

Küçükkarapınar, M., Eser, H. Y., Kotan, V. O., Yalcınay-Inan, M., Tarhan, R., & Arıkan, Z. (2018). Assessing the validity and reliability of the Turkish versions of craving beliefs and beliefs about substance use questionnaire in patients with heroin use disorder: demonstrating valid tools to assess cognition-emotion interplay. *Substance abuse treatment, prevention, and policy*, 13: 29.

Madde Kullanım? Hakk?nda ?nançlar Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddeler için yayımlanmış makaleye veya sorumlu yazara başvurulması gerekmektedir.